

Sygn. akt III AUa 303/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Elżbieta Czaja
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2015 r. w Lublinie

sprawy K. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy K. N.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 26 stycznia 2015 r. sygn. akt VIII U 1017/13

oddala apelację.

III AUa 303/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie wnioskodawcy K. N. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. odmawiającej prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Wnioskodawca K. N. , urodzony (...), złożył w dniu 26 marca 2013 r. do pozwanego organu rentowego wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Sąd ustalił, że wnioskodawca w okresie od 1968r., zamieszkując z rodzicami w miejscowości Z., uczęszczał do (...) Szkoły Rolniczej, dojeżdżając do niej 6 kilometrów. Zajęcia zaczynały się od 8.00 rano i trwały 4-5 godzin, zaś

odrabianie lekcji - ok. 1,5 godziny dziennie. W tym okresie skarżący w miarę możliwości pomagał rodzicom w pracy w gospodarstwie rolnym i pracował przy obrządki zwierząt, latem w czasie żniw, wiosną przy bronowaniu, jesienią przy kopaniu ziemniaków. Rodzice mieli 20 ha ziemi, z czego uprawiali 7 ha. Praca w zimie zajmowała wnioskodawcy 3-4 godziny dziennie, latem niekiedy dłużej.

W okresie od 17.02.1975 r. do 17.12.1975 r., wnioskodawca odbywał służbę wojskową a od 02.03.1976 r. pomagał rodzicom w pracy w gospodarstwie rolnym.

W okresie od 03.03.1976 r. do 15.04.1983 r. skarżący pracował w (...) w S. na stanowisku kierowcy ciągnika, w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywał prace polowe u rolników, które trwały od marca do listopada każdego roku. W sezonie zimowym wykonywał usługi transportowe dla rolników

i firm budowlanych ,woząc cegłę, żwir, piasek. Średnio 1-2 miesiące każdej zimy wykonywał remonty maszyn rolniczych. Następnie w okresie od miesiąca kwietnia 1983 r. (brak dokładnych ustaleń co do początkowej daty, gdyż do 15.04.1983r. pracował jeszcze w (...) w S., zaś akta osobowe wnioskodawcy nie istnieją) pracował w (...), nie mając zawartej umowy o pracę, zaś od dnia 30.06.1983 r. był członkiem tej spółdzielni, brał udział w podziale zysku, wynagradzany był według stawki godzinowej. Nie miał stałych godzin pracy a wykonywał obowiązki kierowcy ciągnika.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał częściowo na podstawie zeznań wnioskodawcy i zeznań świadków oraz w oparciu o dokumentację pracowniczą

z okresu zatrudnienia w (...) w S. i karty ewidencji pracy i dochodów z okresu pracy w (...) w S..

Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom świadków S. F. i J. J. oraz wnioskodawcy w zakresie, w jakim podali, że wnioskodawca stale pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Szczególnie nie są wiarygodne w tym zakresie zeznania świadków, którzy na rozprawie nie potrafili podać nawet w przybliżeniu okresów, kiedy wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, powołując się na swój podeszły wiek bądź wprost, że nie pamiętają tego okresu. Tymczasem składając zeznania, na te same okoliczności, znajdujące się w aktach organu rentowego podali bardzo dokładnie daty – ze wskazaniem (od – do) jakiego dnia i miesiąca danego roku miał wnioskodawca wykonywać pracę

w gospodarstwie.

Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, we fragmencie, w którym zeznał, że praca w gospodarstwie rolnym w spornych okresach miała charakter stały i była wykonywana co najmniej 4 godziny dziennie. Wnioskodawca sam wskazał, iż

w okresie zimowym praca ta zajmowała mu 3-4 godziny dziennie. Ponadto uczęszczając do oddalonej o 6 km szkoły i odrabiając lekcje ok. 1,5 godziny dziennie, nie jest wiarygodne aby jednocześnie stale wykonywał codziennie prace w gospodarstwie rolnym przez co najmniej 4 godziny.

Zeznania pozostałych świadków oraz pozostałe zeznania wnioskodawcy, jako spójne, logiczne i zbieżne ze sobą Sąd uznał za wiarygodne.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania, przywołując przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440, ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43, ze zm.).

W świetle art. 184 cyt. ustawy prawo do emerytury nabywają ubezpieczeni po osiągnięciu wieku przewidzianego m. in. w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnili enumeratywnie określone przesłanki:

- posiadają okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat- dla mężczyzn,

- legitymują się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa – art. 184 ust. 2 cyt. ustawy.

W świetle § 2 cyt. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń w wysokości i na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Stosownie zaś do treści § 3 i 4 cyt. rozporządzenia, możliwość przejścia na emeryturę przysługuje mężczyźnie, który osiągnął 60 lat życia i udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w wykazie A rozporządzenia.

Zgodnie z treścią 10 ust. 1 pkt 1 i 3 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustaleniu prawa do emerytury oraz przy obliczeniu jej wysokości uwzględnia się również traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jako składkowe okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki oraz przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 – 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca nie wykazał aby w spornych okresach tj. od 26.10.1968 r. do 18.12.1975 r. i od 18.12.1975 r. do 02.03.1976 r. i od 01.09.1993 r. do 03.04.1994 r. pracował stale w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Nie jest też sporne w sprawie, że za okres 01.09.1993 r. do 03.04.1994 r nie były opłacane, mimo takiego obowiązku, składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Z tych względów, w ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca nie udowodnił 25 letniego stażu, wymaganego do przyznania mu żądanego świadczenia.

Sąd Okręgowy zważył nadto, że wnioskodawca nie wykazał aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach przez okres co najmniej 15 lat. Nie jest sporne, że wykonując pracę zarówno w (...), jak w (...) w S., wnioskodawca nie wykonywał codziennie, w pełnym wymiarze czasu pracy czynności kierowcy ciągnika. Nie można jednak zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...)w S., z uwagi na fakt, iż wnioskodawca pracował tam jako członek spółdzielni, nie mając zawartej umowy o pracę. Sąd Okręgowy odwołał się do ugruntowanego orzecznictwo Sądu Najwyższego, w świetle którego praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.01.2005 r. , I UK 142/04). Pozostały zaś okres pracy, tj. w (...) w S. (niewiele ponad 7 lat) nie wystarcza do nabycia uprawnień do emerytury.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości i zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nie zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...)w S. oraz w (...)w S. oraz braku zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Wskazując na powyższy zarzut apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do emerytury ewentualnie o uchylenie wyroku

i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Wnioskodawca podnosił, że w spornych okresach był zatrudniony na stanowisku traktorzysty i wykonywał tę pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, przez 8 godzin dziennie. Sąd nie odniósł się do wystawionego przez pracodawcę świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Nadto wnioskodawca wykonywał wszystkie zlecone przez rodziców prace w gospodarstwie rolnym a Sąd nie wziął tych okoliczności pod uwagę jak również nie wziął pod uwagę rodzaju prowadzonej działalności rolniczej oraz gotowości wnioskodawcy do pracy.

Z tych względów skarżący uznawał apelację za uzasadnioną.

Opierając się na ustaleniach faktycznych jak i rozważaniach prawnych poczynionych przez Sąd I instancji a dotyczących okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...)w S. **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, przedstawiając logiczną argumentację prawną. Sąd Apelacyjny akceptuje zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy we wskazanym wyżej zakresie jak i rozważania prawne poczynione przez ten Sąd, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Zarzuty apelacji, sprowadzające się do błędnych ustaleń Sądu Okręgowego nie są trafne. Sąd Okręgowy, na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, prawidłowo ustalił, że wnioskodawca wykonywał pracę w(...)w S. w ramach stosunku członkostwa a nie na podstawie umowy o pracę, gdyż od dnia 30 czerwca 1983 r. był członkiem spółdzielni. Jego zatrudnienie nie było zatem związane ze stosunkiem pracy.

Istota zagadnienia sprowadzała się do oceny rodzaju i charakteru faktycznie wykonywanego zatrudnienia i taka ocena została przez Sąd Okręgowy dokonana.

W świetle § 1 ust. cyt. rozporządzenia, jego przepisy stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

Do okresu prac w warunkach szczególnych nie można zatem zaliczyć okresu zatrudnienia w (...) w S., gdzie skarżący wykonywał pracę jako członek spółdzielni. Z dowodów zgromadzonych przez Sąd Okręgowy wynika, że został on przyjęty w poczet członków spółdzielni w dniu 30 czerwca 1983 r. i wykonywał pracę do dnia 31 sierpnia 1993 r. tj. przez okres 10 lat i 2 miesiące. Tym samym sporny okres pracy w warunkach szczególnych obejmuje wykonywanie pracy w ramach członkostwa. Bez zaliczenia tego okresu wnioskodawca nie osiągnie wymaganych

15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z treścią art. 138 Prawa spółdzielczego rolnicza spółdzielnia produkcyjna prowadzi wspólne gospodarstwo rolne oraz działalność na rzecz indywidualnych gospodarstw rolnych członków jak również może prowadzić inną działalność gospodarczą. Osoby wykonujące pracę w ramach członkostwa nie były pracownikami w rozumieniu art. 2 k.p. W świetle art. 155 § 1 prawa spółdzielczego zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo

i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Zatrudnienie związane jest zatem wyłącznie z członkostwem a nie ze stosunkiem pracy. Skarżący nie był pracownikiem i nie zmienia tej oceny fakt, iż przedstawił świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Wykonywał on pracę na rzecz spółdzielni w ramach prowadzonej przez nią działalności, zaś rodzaj i charakter zatrudnienia wynikał wyłącznie ze stosunku członkostwa a nie ze stosunku pracy. Ustalenia Sądu I instancji są w tym zakresie prawidłowe a ich ocena prawna jest trafna.

Sąd Apelacyjny podziela w pełni pogląd Sądu Najwyższego, w świetle którego praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny

z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, zaś ograniczenie prawa do wcześniejszej emerytury jedynie do wypadków świadczenia pracy w charakterze pracownika nie jest niezgodne z konstytucyjną zasadą równego traktowania – art. 32 Konstytucji RP (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r. I UK 142/04 OSNP 2005/17/272).

Wyłączenie okresu wykonywania pracy w ramach członkostwa w (...) powoduje, że wnioskodawca nie osiągnie wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych i już tylko z tego powodu nie nabydzie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Wobec nie spełnienia powyższej przesłanki Sąd Apelacyjny nie oceniał prawidłowości ustaleń Sądu Okręgowego w zakresie wymiaru łącznego stażu ubezpieczeniowego (w tym pracy w gospodarstwie rolnym rodziców) jak też charakteru pracy wykonywanej w (...) w S.. Ocena ta jest zbędna, gdyż bez spełnienia przesłanki co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych wnioskodawca nie nabyłby prawa do emerytury, mimo legitymowania się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyrok wydany przez Sąd Okręgowy jest trafny i zgodny z obowiązującymi przepisami zatem apelacja wnioskodawcy jako bezzasadna podlega oddaleniu w trybie art. 385 k.p.c.